

Előfizetési árak:

A kiadóhivatásban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vüdekre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és unnepek utáni napok kivételével,

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A király hazaérkezett.

(—a.) Évek óta szokása a mi jó királyunknak, hogy a tél végén néhány hetet a Rivierán, Dél-Franciaország csodaszépségű, enyhe éghajlatu vidékén tölt, családi körben, a királyasszonnyal együtt s ott pihenni ki a kormányzás fáradalmait.

Ezuttal ott sem volt ment az uralkodói gondoktól. A monarchiának mind a két kormánya küldött utána fontos iratokat, melyeknek egy részét még ott elintézte, de a java csak most kerül legmagasabb elhatározása, döntése elé.

Mikor elutazott Bécsből azt az utasítást hagyta hátra a két kormány elnökének, hogy mire hazajön intézzék el a kiegyezés függő kérdéseit, különösen pedig a kvóta-ügyet. Az osztrák kormány tett is már lépéseket. Az osztrák kvóta-bizottság elé terjedelmes jelentést terjesztett az előadó, melyben a reichsrath és a tartománygyűlések utasításához hiven, felemelni javasolják Magyarország kvótáját. 35·3%-ot akarnak megállapítani Magyarország részére, 64·7%-ot az örökös tartományok részére.

Nálunk a kvóta-bizottság megválasztásánál tovább nem haladtak. Ez a bizottság még csak ülést sem tartott. Utasítást sem a parlamenttől, sem mástól nem kapott. A kormány pedig kijelentette, hogy

nem nyilatkozhatik még e kérdésről. Szombaton kellett volna Bécsbe menniök a magyar minisztereknek, hogy folytassák a megakadt tárgyalásokat, de a stomfai »igazolás« tárgyalása és a filloxera javaslat itthon tartotta a haragos miniszterelnököt és társait.

Állítólag a kormány is elfogadta volna már elvben a kvóta emelését, de csak 34·3%-ig akar elmenni. Ha az osztrákok is ragaszkodnak álláspontjukhoz, akkor a koronának kell döntenie e nehéz kérdésben.

Talál-e Bánffy pártot, amelylyel a kvóta emelését megszavaztassa? ismét nagyon kérdéses. A liberális párt régóta erősködik, hogy semmiféle újabb terhet nem szavaz meg. De hát máskor megtörtént már, nem egyszer, hogy minden erősködés daczára is — beadták a derekukat. Most is ez lesz a vége ennek a bonyodalommal teljes operettnak. Jól tudja a párt, hogy Bánffy bukása magát a pártot és annak uralmát veszélyeztetné. Meggondolják ők azért jól ezt a dolgot. És a végén arra a tudatra jönnek, hogy ők — okosak és engedni fognak.

Még egy nagy dolog várja itthon a visszaérkezett felséget. Értjük a honvédelmi miniszter ügyét és a tábornokok politikai tüntetését. A király tudvalevőleg nagyon kényes miniszterei magánügyeire. Fejérváry miniszterről pedig nagyon meg-

bélyegző dolgokat mond az ismeretes Kassits-féle röpirat. Azóta talán fel is szaladt már a miniszter Bécsbe, hogy tisztázza magát a felség előtt.

Ámde vannak abban a röpiratban olyan dolgok is, melyeket vizsgálat nélkül tisztázni lehetetlen. A katona-szabadság vádja alól párbajjal nem lehet ki-menekülni.

Fejérváry miniszter régóta kedves embere a királynak, a kormánynak pedig oszlopos tagja. Az egyházpolitikai nagy harcok idejében csak az ő mindenható befolyása tudta megmenteni a pártot és a kormányt.

Ehhez járulnak még a külföldi bonyodalom, Olaszország vereségei, a keleti kérdés s ezekkel kapcsolatban Goluchovszky berlini útja.

Az üdülésből visszaérkezett királyra tehát nehéz gondok várnak. Reménylünk, hogy a jóltevő déli égaj alatt szerzett friss egészséget, mely képesíti őt uralkodói teendői végzésére soká meg fogja tartani népei örömeire és jólétére.

Német lap a magyar viszonyokról.

A liberális »Münchener Allg. Ztg.« a millennium alkalmából Magyarország szomorú közállapotairól ír. Nem látja sehol az ünnepi hangulatot. »Lidércnyomásként nehezül a közönségre a kedvtelenség és szomorúság érzete, mely mindenütt nyilvánul és a melyhez nem szoktak hozzá Magyarországon. A hová csak

ujszülött kis testvérkéje nem hasonlított se hozzá, se a papához. Hanem azért nagyon szerette a kis mostoha nővért, különösen mikor mindketten árván maradtak, s Alfrédnek óraadással kellett eltartania Astát.

Nagy volt a gyermekes boldogságuk, de még nagyobb a szegénységük. Hogy ezen a bajon is segítsenek, Alfréd nőül vett egy gyönyörű szépen kifejlett székehajú leányt, Ritát, akinek rengeteg vagyona volt. Félrevonultak valami tengerparti birtokukra, s ott éltek boldogan. Születet egy kis fiuk, aki egyszer véletlenül leesett az asztalról, és sánta maradt. A hét éves kis Eyolf-ért rajongtak mindketten, de főként Alfréd. Rita szinte féltékeny lett a kisgyermekre, akit mégis kevésbé szeretett, mint férjét.

— Eyolf csak félig az enyém, de te egészen az enyém vagy, s csak nekem van jogom hozzád, — szól férjéhez.

A szegény kis Eyolf a kikötőhidről beleesett a tengerbe és beléfullt. Csak a mankóját találták meg a víz felszínén.

A berlini és a bécsi kritika szerint itt kezdődik a problema, s a darab nagyon rossz, mert a darab ez egyetlen »hatásos« cselekménye már az első felvonásban bekövetkezik, s a darab többi része már csak problémával foglalkozik: hogy mint hidegül el Alfréd a felesége iránt a gyermek halála után, hiába a huszonnyolc éves asszony minden csábítása: a kesergés majdnem az örületbe hajtja. S a megoldás: alapítanak egy gyermek nevelő intéze-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A kis Eyolf.

Írta: dr. Mephisto.

Akik a világtól elvonulva élnek, s érezni és gondolkodni is szoktak, vagy sokkal boldogabbak, vagy sokkal boldogtalanabbak, mint azok, akik állandóan emberek között élnek. A folytonos egyedüllét csoda módon érleli a lelket, növeli és kifejleszti mindazokat a lelki tulajdonságokat, amelyek a boldogság vagy a boldogtalanság iránt rendkívül érzékenyvé teszik.

Ibsen legújabb drámája, »A kis Eyolf« egy ilyen a világtól kissé félreeső zugban játszódik le, ahol egy az írás mesterségével foglalkozó birtokos, Allmers Alfréd a szerelmi tragédiának egy egészen új alakján esik át. A darab, amelyben Ibsen művészetének tetőpontját akarta bemutatni, nem aratott sikert, sőt a hozzánk legközelebb eső színpadon, a bécsi Burgszínházban határozottan meg is bukott. Amin különben semmi esodálni való nincsen, mert ez a darab egyszerűen előadhatatlan. A budapesti nemzeti színház azonban — megfoghatatlan okokból — elfogadta előadásra, s ki is adta lefordítani, de vagy nehéz volt a fordítás, vagy pedig elolvasta valaki a darabot a nemzeti színháznál, s rájötték, hogy nálunk egyszerűen lehetetlen egy ilyen drámát előadni.

Az a kis Eyolf, akiről Ibsen a drámát elnevezte, egy nagyon lényegtelen alak a darab-

ban, hanem van benne egy másik »kis Eyolf«, akit azonban a közönség nem lát a színpadon, csak egy-két ember belőle. Kopenhágában még sikerrel adták az új drámát, de Berlinben már csak u. n. »Achtungserfolg«-ot vívott ki, s mire Bécsbe ért: akkorra már megbukott. A közönség nem vette észre a problémát, szeméi elől tévesztette a főalakot, — s halálosan unatkozott. A tárgy olyan óriási, a drámai művészet eszközei közül oly sokat és oly újakat kell felhasználni az előadáshoz, hogy még Ibsen is kimerült, sas szárnyaival csak vergődött, pedig ő repülni szokott azokban a régiókban is, ahova a sablonok már nem érnek föl.

A legfegyelmetlenebb és a legösszetettebb érzés a szerelem lévén, Ibsen is ezt a legnehezebb és legtöbbször a drámai kintpadra vitt anyagot választotta legutolsó drámájához. S darabja a legeredetibb, legnehezebb témájú, igaz és nemes dráma lett, de már annyira távozott a kothurnusok színpadjától, hogy már elő sem adható. Talán ha reggel játszanák, festetlen arcú színésznők és színészek, valami nagy parkban, tengerpartján, — akkor élvezné a közönség, — de így Allmers Alfréd páthoz nélkül való kesergését, s Rita hatalmas realizmusú éhes sovárgását aligha fogja valaki színpadról hallani

Allmers Alfréd atyja mogorva vén ember lehetett, de azért amint özvegységre jutott, megint megházasodott. Elvett egy fiatal leányt, akinek igen rossz dolga volt mellette. Szép volt, udvarló akadtak, s aztán Allmers Alfrédnek az

tekintünk, sehol sem látjuk az örvendetes lelkesülést, mindenütt nyomot hangulat, kétely, elégedetlenség és bizalmatlanság uralkodik a vezérlő férfiak körében. Az állam, a társadalom beteg és oly bajokban szenved, melyeknek elhárítása nagyon kívánatos. Azt írja továbbá, hogy a pártok közti viszály nagyobb, mint valaha és a legrosszabb mindezekben az egyes személyek megtámadása. A dennunciások, a gyanúsítások és rágalmozások léptek fel és ezeket csak növeli a botrányok iránti kedv.

Ezen állapotokért különösen felelős a parlament és sajtó, de a kormány is, mely nem fejtette ki a szükséges előrelátó gondosságot, ügyességet és erélyt. »Magyarország nyilvános tényezőit vezetni kell, mert különben elfajulnak és elvadulnak.« A parlament beleavatkozik a végrehajtó hatalom ügyeibe, a korona jogaiba, a sajtóban durva hang uralkodik, az intézmények és személyek ellen intézett támadásokat büntetlenül hagyják. A tekintély mindinkább súlyosod.

Az új nemzedékek erkölcsi elfajulnak, a más gondolkodásukat terrorizálják. A munkakerüléshez és élvezet hajhászashoz fordulnak lenézve a csendes, polgári munkát és gazdag, fáradságnélküli kereset után indulnak. Ehhez járulnak még a felekezetek és nemzetiségek villongásai. —

A bécsi polgármester választása.

A bécsi polgármesterválasztás napja április 9-ére tüzetett ki. Kétségtelennek tartják, hogy most is Lueger dr.-t választják meg polgármesterré.

Olaszország háborúja.

Olaszország visszautasította Menelik királynak békefeltételeit, mert Menelik, mint győztes éppen nem szerény feltételeket ajánlott a béke megkötésére. Ugyanis követelte, hogy az olaszok Asmara-Keren Massuah vidékére visszavonuljanak, az Utsalli szerződésről lemondjanak, hadi sereget fizessenek, az olasz foglyokat kiváltsák, az összes erődívenyeket a határon lerombolják és hogy a békeszerződés aláírása végett az olasz király külön követeket küldjön. De kétséges, hogy az olaszok a legnagyobb erő megfeszítéssel el tudnak-e érni annyit, a mennyit a békekötéssel nyernének. Olaszországot a békeajánlat visszautasítására úgy látszik Anglia azon terve birta, mely szerint Egyiptomból Dongola ellen-

akarja csapatait indítani. Azt reménylik, hogy ezáltal a dervisek figyelmét Kassaláról elvonják és így esetleg Baldissera Kassala, Agordat és Adigrat ellen fog támadást intézni.

Felületes törvényhozás.

Azon ideges sietség és meggondolatlan kapkodás, a melylyel az egyházpolitikai törvényeket életbeléptették, már meghozta a maga gyümölcsét. A miniszteri rendeletek egész özöne árasztotta el az anyakönyvi hivatalokat és oly zavarokat idéztek elő, a melyek miatt a közönségnek kell bűnhődnie, mert az eljárás bizonytalansága miatt számos kellemetlenségben részesül. De mindezeket fölülmulja egy kodifikációs munka, mely oly botrányosan silány, hogy párját ritkítja Európában.

Polónyi Géza még nem régen a képviselőházban az igazságügyminiszter szemére vetette, hogy saját rendeleteit is elfelejti.

De mit mondjunk ehhez, ha egy miniszter saját rendeleteit elfelejti és oly törvény paragrafust terjeszt be szentesítés végett, mely valóságos szörny szülött a törvényhozás terén. Magyarországon nem védekezhet senki a törvény nem tudásával. Vagy talán az igazságügyminiszter él azzal a joggal, hogy a törvény nem tudására hivatkozik?

Az eset, mely méltán kelti fel érdeklődésünket és a mely még az érdekelt körök figyelmét is elkerülte a következő:

Az 1894 évi XXIII. törvényzikket »az állami anyakönyvekről« 1894 december 9-én szentesítették és 1895 október 1-én léptették életbe.

Daczára annak, hogy az állami anyakönyvvezetés közegei e napon mindenütt megkezdték működésüket, mégis az 1895. november 22-én tehát két hónappal később szentesített »a szabad vallás gyakorlatról« szóló törvény a következő 32. paragrafust tartalmazza, mely a miniszterium felelősségének jelét feltünteti.

Az említett 32. §. szövege a következő:

»A törvényesen elismert, valamint a bevett felekezetek tagjai — és a törvényesen elismert felekezeten kívül állók anyakönyvi ügyeit a belügyminiszter és vallásügyminiszter intézi el a hivatalos lapban azon időig, a midőn az állami anyakönyvekről szóló törvény életbe lép.«

vette észre Alfréd, hogy ő a kis gyermekben tulajdonképpen — Astát szerette.

A visszaemlékezés a boldog napokra — rettenetes dolog akkor, mikor boldogtalannak érezzük magunkat. Igazán: »nessun maggior dolore...«

Alfréd is érezte, hogy a diák évek boldog napjai sohasem jönnek vissza többé. S mikor elmerengett ezen a boldog időn, amikor a nagy leány még kis Eyolf volt, — Asta fölfedezi előtte, hogy ő még csak nem is mostoha testvére Alfrédnek.

Nincs egy cseppnyi közös vér ereikben, — nagyon is meggőzött erről egy csomó levélből, amelyeket valaki az Alfréd mostoha anyjához írt.

Itt kezdődik a p r o b l é m a, s nem a kis Eyolf halálakor. A rendkívül finom lelkű Asta sejtetni engedi, hogy — szerelmes abba a — mostoha bátyja. S Alfréd is szerelmes Astába, — csak hogy ezt nem meri tudni. Mindketten boldogtalannak, — de igazán boldogok, nagyon boldogok lehetnek volna ha véletlenül nem Alfrédnek az atya veszi el Astának az anyját.

Az a kis Eyolf tehát, aki előidézte Allmers Alfréd tragédiáját, — nem a tengerbefult kis sántagyerek, hanem Asta. Hogy ebből a bonyodalomból aztán miért nem lesz valami nagy összeütközés, öngyilkosság, vagy legalább is válóper, — az megfoghatatlan az előtt a közön-

Kérdezzük, szabad-e ilyen esetnek művelt, rendezett államban előfordulnia?

Bizonyára elfelejtették a javaslat utolsó szövegezésénél az ominózus 32. §-t törölni és Bánffy habozás nélkül meggondolatlanul, miként szokása, aláírta.

Nem csoda tehát, hogy a törvények életbe léptetésénél oly anomáliák keletkeznek, melyek a közönséget félelembe ejtik és növelik a jogbizonytalanságot.

Azon meggondolatlanság, mely ez esetben nyilatkozik, lépten nyomon jelentkezik új törvényeinkben. Lázás sietséggel készítették az új törvényeket és felületességükben oly hibát követtek el, melyet Európa egyik államának anyakönyveiben sem találhatunk. Magyarországon anyakönyveiből hiányzik a »családi állapot« rovata. A felekezeti anyakönyvekben nagy fontossággal bírt a »családi állapot« rovata, mert ezzel számtalan jogviszony függ össze és már a házasság kötésénél sem közömbös meghatározni, hogy az illetők nőtlenek, özvegyek vagy törvényesen elváltak-e. Ezen rovat hiánya a házasságkötésénél, az örökösödési eljárásnál oly jogbizonytalanságot fog hozni, mely az egész intézményre végzetes lehet.

De nézzük a házassági törvény egy másik paragrafusát. A 17. §. tiltja, hogy az unokatestvérek házasságra lépjenek. Ezalól az igazságügyminiszter felmentést adhat. Miután Magyarországon azelőtt e tilalom nem létezett, majdnem mindennapi, hogy a házasságra lépők e felmentésért folyamodnak.

De milyen nehézségeket kell leküzdeniök, hogy ezt elérjék! Nem elégednek meg egyszerűen születési bizonyítványaikkal és családi kimutásaikkal, hanem esetleges névelferdítések helyesbítését, az anyakönyvek kijavítását követelik a házasságra lépni akaróktól.

Ily viszonyok között nem kellemes völegénynek vagy menyasszonynak lenni, különösen pedig akkor, ha az ember az anyakönyvvezetők önkényének van kitéve, mert az igazságügyminiszter rendeletének 61. §. előírja, hogy a kihirdetés után az anyakönyvvezető állapítja meg a házasságkötés napját, a mi sok kellemetlenséget okoz, mert a házasságkötés napjának váratlan kitűzése lehetetlenné teszi a házasságra hivatalosok meghívását. Ezek ugyan

ség előtt, amely még azt sem képes felfogni, hogy az alakok közül tulajdonképpen melyik is okozza a bonyodalmat?

Alfréd nincs oly állapotban, hogy érzelmei teljesen vagy legalább is annyira kialakulhassanak, hogy cselekvő elhatározásra képes volna. Egy nagy filozófiai munkán dolgozott, — »a felelősségről«, — amikor meghalt Eyolf. Eszébe jutott, hogy tulajdonképpen ő felelős a gyermek haláláért, amint, hogy ő és felesége a felelősök az életeért. Eszébe jut egy jelenet. A kis Eyolf alig volt egy éves, — egy nyári délután anyja az asztalra ültette. Alfréd gondolta, — de a felesége Rita annyi szeretettel nézett rá, hogy megfedkezett a gyermekről. Egy óra múlva ott találták a gyermeket a földön, leestett az asztalról, s kifeszamodott a lába, sánta maradt haláláig. Rita és a publikum azt gondolja, hogy ezért nem szereti a feleségét Allmers Alfréd.

Pedig nem igaz. Csak ezért sem szereti a feleségét — hanem sokkal inkább azért, mert nem ér rá és nem bír arról gondolkodni, hogy szereti-e a feleségét, — akit tulajdonképpen — Asta miatt vett el, hogy jobban megélhesse. A kis Eyolf megrendítő halála csak kitűnő tényező annak a rettenetes zűrzavarnak az előidézésére, amely nem engedi, hogy Alfréd határozott formát adjon azoknak az érzelmeknek, amelyeket Asta keltett föl benne.

Ibsen alakjai nagyon sajátos emberek. — ha valamit tenni akarnak, előbb mindig

tet és árvaházat, s élnek egymással szeretetben — szerelem nélkül. Ha ehhez a kifejelethez és megoldásához két felvonás kellett: akkor a darab csakugyan nagyon silány, és hijával van a drámai technikának. Ibsen azonban, aki a »Catilina« óta »a kis Eyolf« kitartó szorgalommal, munkával és zseniálitással egy félszázados dramaturgiai iskolát tanult ki, s elsőrangú művésze a rendezésnek és szerkesztésnek az egész világirodalomban, nem követett el ilyen nagy hibát, — csak azt, hogy legutolsó drámáját nem a közönségnek, hanem kritikuskoknak, drámairóknak és pszichológusoknak írta.

A dolog nagyon egyszerű. A darab nem is Alfréd fiáról, a sánta kis Eyolfról van elnevezve. Ez az alak csak staffage, akárcsak a patkányűző vén kisasszony az első felvonásban.

Allmers Alfréd anélkül, hogy sejtelve lett volna róla, végtelenül rajongott a — mostoha nővéreért. Diák korában valóságos idilli életet éltek, a serdülő ifjú naivsága s az élet tudatára még nem ébredt leánya anyagi ártatlansága aranyozta be boldogságának egét. Asta hogy az ő bátyjának c s a k nővére van, — fiu szeretett volna lenni ő is.

Játékból gyakran felhúzza Alfréd régi ruháit, úgy, hogy ugy bátyja, mint pajtásai tréfából — — Eyolfnak hívták.

Mikor Alfrédnek fia született Eyolfnak nevezték el. Meghalt a kis sánta gyerek, s ekkor

csékélységek, de az már mégis csak nagy följelenség, hogy egy már két hónappal előbb életbe lépett törvényt nem létezőnek tekint és akkor bosszankodik Bánffy br., ha az ellenzék a törvényjavaslatokat behatóan akarja tárgyalni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Márczius 17.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schöber Ernő, Perczel Béni, Hévízy János.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső br., Darányi Ignác, Lukács László, Fejérváry Géza báró.

Elnök: Bemutatja a miniszterelnök átiratát, melyben közli, hogy Ő Felsége gr. Széchenyi Gyulát főlovászmesterré, gr. Bánffy Györgyöt pedig főajtónállómesterré legkegyelmesebben kinevezte.

Napirend előtt:

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök a millenniumi emlékművek költségeinek fedezéséről szóló törvényjavaslatot nyújtja be, rövid indoklás kíséretében. Megjegyzi, hogy Wekerle volt miniszterelnök a millenniumi ünnepek tárgyában azon kérést terjesztette a ház elé, hogy millenniumi bizottság küldessék ki. Meg is alakult a 21-es bizottság, mely kimondta, hogy szükségesnek látja a millenniumi országos bizottság megalakítását. Ez a bizottság meg is alakult 60 taggal, 40 képviselővel és 20 főrenddel. Ez a bizottság azután megállapította azon alkotásokat, mely ezredéves állami létünk főállásának emlékeztetésére létesítendő. Így megállapított 7 emlékmű, az Andrássy-ut végén egy emlékmű, 400 népiskola, stb. felállítását. A kormány állandó érintkezésben állott ezen bizottsággal s azzal egyetértőleg határozta el ezen emlékművek fölállítását, s megállapította egyszersmind a létesítendő alkotások költségeit is. E költségekről nyújt be törvényjavaslatot, mely nem közjogi, hanem tisztán pénzügyi törvény, mely a millenniumi emlékek költségeinek fedezéséről szól. (Helyeslés.)

Következik a napirend:

a szőlők felújításáról szóló törvényjavaslat általános tárgyalása.

Eötvös Károly: E törvényjavaslatot forgatva, az egészben csak azt helyesli, hogy a kormány végre rászánta magát, hogy tegyen valahára valamit a szőlőbirtokosok érdekében, a javaslat intézkedéseivel azonban nem ért egyet.

megkérdézik magukat, hogy van-e, joguk hozzá? Ezek között az alakok között Allmers Alfréd még nagyon kiváló, mert hiszen az ő morális érzéke olyan éles, hogy könnyvet ir az emberi felelősségről. Csoda-e hogy rettenetes hatást tulajdonít Ibsen a kis Eyolf halálesetének? S a pszichológiai zűrzavar nagyon meg van oktatolva: az első felvonásban csak ezért van misztikus elem: a patkányfogó vénkisasszony rémmeiséje, meg az a hallucináció, hogy ő is, meg a felesége is minduntalan maguk előtt látják a sánta kis gyereket a víz felszínén fuldokolva és mankójába kapaszkodva, tágranyílt merev szemekkel.

Asta nagyobb, erősebb és kialakultabb lélek, ő tudja vagy sejt, hogy micsoda katasztrófa következhetik be, ha Alfréd visszanyeri lelke nyugalmát, s éppen azért azt az időpontot nem várja be, hanem férjhez megy egy utépítő mesterhez, aki nagyon derék, becsületes és csinos fiatalember, s elviszi őt fel a hegyek közé, ahol még remélheti lelkének másodvirágzását és boldogságnak feltámadását. S mikorra Alfréd föleszmélt, akkorra már Asta elment, kénytelen meghalni a már megszületett szerelme, nem kaphat anyagot a parázs, hogy a szenvedély lángja fellobogjon belőle. Előtte áll a felesége, aki öntudatlanul szimulálja a szöke bűnbánó Magdolnát, s befejezik a drámájukat egy-frázissal, hogy megkezdjék azokat szablonos, szürke és mindennapi dolgokat, amelyek láncolata a jövő életüket fogja képezni.

Kifogásolja első sorban az egyetemleges kötelezettséget, melyet e javaslat a hegyközségekre és a szövetkezetekre ró, mely csak arra való, hogy halálos csapást mérjen a hegyközségekre és szövetkezetekre.

Kifogásolja továbbá a kamat-garanciát, ami 3-4 millió terhet ró az államra, anélkül, hogy ebből valami haszon háramolnék a szőlőbirtokosokra.

Szól azután a javaslat azon intézkedéséről, mely a talajvizsgálásról, a szőlővesszők és a művelési módokról szól, s azokat kivitethetlenné tartja, mert szerinte lehetetlen az, hogy a miniszter által kiküldendő u. n. filloxera-bizottság 150000 birtokos szőlőjét beható vizsgálat alá vegye. Ezt a bizottságot különben csak arra valónak tartja, hogy a kormány hatalmát támogassa. Attól tart, hogy a miniszter ezt a bizottságot választások alkalmával fogja leküldeni olyan helyre, hol az ellenzék diadala csaknem biztosítva van, s ez a bizottság azután a helyszínén fogja megállapítani, hogy ki kapjon, ki ne kapjon kölcsönt.

A javaslat pénzügyi oldaláról szólva, úgy látja, hogy a bankok nem fognak adni jelzálogos kölcsönt, mint azt a törvényjavaslat mondja, hanem ehelyett igénybe fogják venni az állam hitelét. Mindezek olyan dolgok, melyek arra készítik őt, hogy ne fogadja el a javaslatot, hanem határozati javaslatot nyújtson be, mely szerint utasítatik a földművelésügyi miniszter, hogy a hegyvidékeken megfelelő számú telepeket létesítsen, ezen telepeket amerikai szőlővesszőkkel s oltó eszközökkel és szerekkel ingyen lássa el, az állami iskolák növendékeinek a szőlőoltásba a mellékipari oktatással (slöjd) együttesen leendő betanítása iránt intézkedjék, s végül a szőlős gazdáknak beoltott gyökere vesszőkkel, részint ingyen, részint előállítási áron való ellátása módot nyújtson s a törvényjavaslat ez elvek alapján és ezeknek megfelelőleg újból szövegeztessék. Ajánlja határozati javaslatát elfogadásra.

Szünet után

Wlassics Gyula, miniszter: Tiltakozik az ellen, hogy szakembereket a nyilvánosság előtt pellengére állítsanak, mint azt Eötvös Károly tette.

Herman után még Szilágyi és Andreanszky beszéltek.

Városi tisztújítás.

— A szabadelvű párt értekezlete. —

A márczius hó 26-án tartandó városi általános tisztújítás alkalmából a nagyváradi szabadelvű párt választmányát tegnap délutánra

Ibsen e legújabb drámája tehát az egyéni renaissance problémájával is foglalkozik »Kezdjünk egy új életet«, mondja a morál, — s az akarat kijelenti, hogy erre képtelen. Mindenkinek eszébe jut az ujjászületés, de egynek se sikerül, mindenki rohan oda, a hova a végzet: előbbi tetteinek vagy mulasztásainak következménye sodorja. Ibsen nem hisz ebben a renaissanceban, de úgy tesz, mintha hinne benne. Bevezeti alakjait az új életbe, hanem sejtetni enged velünk azt is, hogy micsoda szomorú dolog lesz ez az új élet. Voltaképpen nem is ő, hanem Allmers a tan prédikátora, — mert ez természetes következménye az átalakulásról szóló tételének.

Az átalakulás törvénye igen fontos dolog, s ez teszi pesszimistává. Nem bizik senkiben, még saját magában sem, mert tudja, hogy változandó, mint a hold — s valami kis megnyugvásféle vesz rajta erőt, mert azt hiszi, hogy éppen az átalakulás törvényénél fogva lehetséges, hogy bűnbánó Magdolna lett a feleségéből. Az Allmers Riták azonban sokkal inkább állanak az átalakulás törvényének hatása alatt és huszonnyolcz éves korukban sokkal kevésbé képesek a lemondásra, hogysem ez a »renaissance« állandó lenne. Az Allmersek nem szoktak sokáig élni, de Alfréd egész az élete végéig napról-napra jobban fogja siratni a hegyek közé menekült kis Eyolfját, s Rita napról-napra jobban fogja érezni boldogtalanságát.

értekezletre hívta össze Hlatky Endre pártelnök.

Az értekezletre szép számmal gyűltek össze a városi törvényhatóság szabadelvű párt tagjai. Ott voltak: Hlatky Endre elnök, Kékus Vidor, Nyiry István, Pallay Lajos, Kaczián Károly, Farkas Izidor, ifj. Rimler Károly, dr. Radó Ignác, Bartsch Sándor, Guttman József, Serdült Bálint, Schöpflin Ágoston, dr. Bozóky Alajos, dr. Moskovits József, Schenker Mihály, Hoványi Géza, Huzella Gyula, dr. Friedländer Samuel, Knapp Ferencz, dr. Baróthy Ákos, Mezey Mihály, Sztarill Ferencz, Stark Gyula, Mihelyi Adolf, Ragány János stb.

Hlatky Endre pártelnök megnyitotta az értekezletet s vázolta az összejevetel célját. A márczius 26-iki városi tisztújításnál 18 állásra történik a választás. A mostani értekezletet még csak általánosságban tárgyalhatja a tisztújítást, mert a jelölés még csak márczius 22-én lesz s így egyes állásokról és személyekről csak a jelölés után lehet tulajdonképpen szó.

Hoványi Géza a kinevezés és választási rendszer közti különbséget fejtegette s a választás mellett foglalt állást, a mely fenntartandó.

A kinevezés mellett azt hangoztatják, hogy azért jobb, mert inkább biztosítja a tisztviselők jövőjét, mert állandósítja az állásukat. A választó testület mindég megbecsülte s megválasztotta a köteleességét jól betöltő tisztviselőit. Éppen a bizalomnak, elismerésnek a megnyilatkozása az újból való megválasztás. Nagyváradi város tisztviselői megfeleltek köteleességeiknek s ez ökből nyilatkozzék a párt, miszerint a jelenlegi tisztviselőket választja meg jövőre. Elvileg mondja ki az értekezlet, hogy a tisztújításnál a régi tisztviselőkre szavaz. Az egyes személyekre nézve, ha a jelölések tudva lesznek, újból jöjjön össze értekezletre a párt.

Knapp Ferencz osztja Hoványi Géza nézetét; ő is pártolja a régi tisztviselőket s általánosságban reájuk szavaz, de nem látja helyesnek, hogy egyes tisztviselőkre nézve ne tegyenek kivételt.

Hlatky Endre elnök szerint az értekezletnek az a fő célja leginkább, hogy eleje vétesse az esetleges aspirációknak s hogy az esetleg tömegesen pályázni akarók belássák, hogy alig számíthatnak megválasztásra és egyuttal megnyugtassák a mostani tisztviselőket. Általában nem lehet a tisztviselők ellen panasz, hogy a párt ki ne mondhatta, miként a régiek mellett foglal állást. Régebben nagy élénkséggel ment a választás, de most jobban kell vigyázni a változtatásokra, mert a kimaradó tisztviselőnek nyugdíjat kell fizetni.

Knapp Ferencz azt óhajtáná, hogy az elnök ne a szabadelvű pártot, de az összes törvényhatósági bizottsági tagokat hívna össze értekezletre. Így az ellenzékkel könnyebb volna megegyezni s kevesebb surlódással menne a tisztújítás.

Hlatky Endre nem érzi magát jogosultnak a törvényhatósági bizottság összehívására.

Hoványi Gézanak is ez a nézete. Hivatkozik különben a márczius 15-iki ünnepélyre, a hol párton kívül, a legjobb egyetértésben mozdították elő az ünnepély sikerét. Ha az ellenzék akarja, megtalálja most is a módot, egy értekezlet tartására, a melyen az összes törvényhatósági bizottsági tagok résztvehessenek.

Dr. Friedländer Samu olyan alakban kéri a határozatot kimondani, nehogy az esetleges pályázókat elriaszassák. Vannak törvényhatósági tagok, akik egyik vagy másik tisztviselővel nincsenek megegyedve; ő maga sem szavaz minden régi tisztviselőre, de általánosságban a régiek mellett van.

Az értekezlet határozataként elnök kimondta Hoványi Géza javaslata értelmében a határozatot. A szabadelvű párt elvben a régi tisztviselők mellett nyilatkozik, elismerve buzgó működésüket; az egyes állások és nevek nézve azonban a jelölés után határoznak. E célból elnököt felkérték, hogy annak idején újabb értekezletet hívjon össze.

Ezzel a pártértekezlet véget ért.

UJDONSÁGOK.

* **A zászlóvivők.** A június 8-iki hódoló felvonulásban nemcsak Magyarország és a kapesolt részek zászlaját fogják lobogtatni, hanem mint a koronázáskor, azokét az országokét is, amelyek mint a magyar birodalom egykori alkotó részei, még ma is szerepelnek a magyar király teljes címében. A zászlóvivők a következők lesznek:

Magyarország zászlaját báró Vay Béla, a főrendiház alelnöke viszi.

Dalmácia zászlaját gróf Nádasdy Ferencz Horvátország zászlaját gróf Pejacsevics Tivadar.

Szlavónia zászlaját herezeg Pálffy Miklós. Bosnyákország (Ráma) zászlaját gróf Andrássy Géza.

Szerbia zászlaját gróf Keglevics István.

Galiczia (Halics) zászlaját gróf Eszterházy Mihály.

Loduméria zászlaját gróf Zichy Antal.

Kunország zászlaját gróf Csáky Zenó.

Bolgárország zászlaját gróf Bethlen András.

Erdély zászlaját gróf Teleki József.

* **A tatarosi aszfalt-gyár.** Tegnap számunkban említettük, hogy a tatarosi aszfalt-kőolaj részvénytársaság fuzionál a dernai aszfalt-kőolaj részvénytársasággal és azt is irtuk, hogy az egyesülés érdekében a tatarosinak igen nagy áldozatokot kell hozni. — Ebben az ügyben ülést tartottak tegnap délután a részvényesek a nagy-piacz-téri »Csarnok« épületben. Az ülésen szóba került, hogy a tatarosi részvénytársaság részvényeinek *nagy része* — **4.200 darab** — a dernai részvénytársaság kezében van, úgy, hogy az igazgatóságot már teljesen a dernaiak választották. Nagy meglepetést kellett a tatarosi részvénytársaság tagjainál a dernai részvénytársaság a z o n nyilatkozata, hogy a még meglevő részvények darabjért csak **60 forintot** szándékozik adni, holott a részvényeseknek az körülbelül **200 forintjukban** van. Elhatározták *hogy nem adják* oda részvényeiket és állást foglalnak az ajánlattal szemben. Érdeklődéssel várjuk a határozat eredményét, mert a tatarosi aszfalt kőolaj részvénytársaságnak alig ha lesz ereje az erős dernai részvénytársasággal dacolni. Csak egy kérdésünk van még az intéző körökhöz. Miért kell az ilyen ülésekről, a hol a megye és a város sok emberét nagyon közelebbről érdeklő, fontos dologban határozni, a hírlapoknak lemaradni?

* **A tavaszi megyegyűlés.** Biharmegye törvényhatósága ma, szerdán délelőtt tartja tavaszi rendes közgyűlését. Nagyobb mozgalom aligha lesz, mert van ugyan több kiváló fontosságú közigazgatási ügy a napirendre kitűzve, azonban választásra nem kerül a dolog, már pedig a legnagyobb vonzerő, tapasztalat szerint, a voksolás, még ha olyan kis szolgabíró választásról van is szó. A pár százra rugó ügyek közt sok községi számadás van, a min tudvalevőleg könnyen átesnek a bizottság tagjai.

* **Likvidáló részvénytársaság.** A nagyvárad téglagyár-részvénytársaság tegnap megkezdte a likvidálást. Ugy értesülünk, hogy a gyár új tulajdonosa a mostani vezérigazgató, **G é c z i G é z a** mérnök lesz.

* **Millenniumi emlék-fák.** Több nagyvárad intelligens gazda elhatározta, hogy a millennium

alkalmából emlék-fákat ültetnek. A város faiskolájából már sok tölgy, szil s más hasonló, hosszú éltű fákát vásároltak.

* **Botrány a Fő-utcán.** Tegnap délután 5 óra tájban olyan jelenetet rögtönzött néhány fiatal ember Kutasi Dániel fő-utcai papirkereskedése előtt, hogy a járó-kelők csoportosan álltak meg bámulatára. G. kereskedelmi iskolai tanuló volt a jelenetnek fő hőse, a kinek nem tetszett, hogy a sarkon álló jogászok őt »fixirozzák« és heves szóváltást kezdett velük, majd revolvert rántott rájuk. Mikor pedig — a mint ő állítja — H. joghallgató szintén revolvert vett elő, reprodukálhatatlan kifejezésekkel támadta meg H.-t. Azután kihívó módon sétálva fel és alá szitkolódásait többször ismételte. A jogászok szó nélkül hallgatták G. dühöngését, nem akartak még nagyobb botrányt csinálni, várták, hogy jön valami rendőr, a ki megfékezi. Nagy sokára elő is került egy kard nélkül, de nem akart a dologba avatkozni, majd egy másik jött, a ki felírta a jogászok neveit, elszedte a revolvereket, mert — mint később elmésen megjegyezte — ha a nyulláb is elsül, miért ne sülnetne el az üres pisztoly is. G. ezalatt tovább sétált a helyszínről, míg a csoportosulások csak nagy sokára oszlottak el. — Figyelmébe ajánljuk a botrány okozóját a kereskedelmi iskola igazgatóságának.

* **Az új városháza tervei.** Nagyvárad város polgármesteri hivatala közhírré teszi, hogy az új városháza beérkező pályaterveinek megbirálására kiküldött bizottság következő tagokból áll: elnök Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester, Rácz Mihály főjegyző elnök-helyettes, Papp János gazdasági tanácsos, mint a szépítő és közlekedési bizottság elnöke, Busch Dávid városi főmérnök, Ragány János főszámvévő, a szépítő és közlekedési bizottság tagjai közül: Bozóky Béla főmérnök, Knapp Ferencz építész és Száhlender Károly mérnök s vasuti igazgató, a magyar mérnök és építész egyesület két meghívott tagja: Steindl Imre műegyetemi tanár és műépítész, Ybl Lajos es. és kir. várkapitány s műépítész; jegyzője Szűts Dezső t. aljegyző. Az 1896. év márczius hó 31-ig beérkező pályatervek ápril hó első napjaiban fognak felbontatni s megbiráltatni.

* **Kártya a kaszinóban.** Az utóbbi napok egyik nagy szenzációja, Dániel József kártyaügye az Országos kaszinó igazgatóságát arra bírta, hogy erélyesen lépjen fel a kaszinóban divó hazárdkártya ellen. E célból az igazgatóság délutánra választmányi ülést hívott egybe, a melyen a tagok csaknem teljes számban megjelentek. Az ülésen Péchy Tamás, az igazgatók közt korra nézve legidősebb, elnökölt és első sorban is bejelentette, hogy Dániel József és Szabó Miklós lemondottak kaszinói tagságukról. A választmány a lemondásukat minden szó nélkül tudomásul vette. Ezután az elnök előadta, hogy szükségessé vált a kaszinóban az eddigi szabályoknál szigorubb módon gátat vetni a hazárdjátékok ellen s ezért az igazgatóság együttes megállapodása az, hogy a választmány rendkívüli közgyűlést hívjon egybe, a mely hivatva volna az alapszabályokat ez irányban kiegészíteni. Az igazgatóság javasolja azt, hogy az alapszabályokban mondassék ki, hogy mindennemű hazárdjáték a kaszinó helyiségében tilos s az ellen vétők töröltessenek a tagok névsorából. Ez a törlés nem volna maga után diszkvalifikálást s a tagok becsületét nem érintené és ez által csupán az alapszabályok szigorú betartását akarja az igazgatóság biztosítani. A javaslat felett élénk vita támadt s többen ama nézetüknek adtak kifejezést, hogy a választmány saját hatáskörében a háziszabályokban tiltsa el szigoruan a hazárdjátékot. Az igazgatóság tagjai azonban kifejtették, hogy tizen-négy év óta elégszer megkísérelték a kártyaszennyvedély korlátozását, de bebizonyult, hogy a palliatív módszerek hatástalanok, ezért kell

a radikális gyógyszerhez fordulni. A választmány ezután szótöbbséggel elfogadta az igazgatóság javaslatát s megbízta azt, hogy a rendkívüli közgyűlés egybehívása iránt intézkedjék. — Itt megemlítjük, hogy Dániel József a mai napon tényleg Olaszországba utazott s hogy a család csakugyan birói utra kívánja terelni az ügyet.

* **A községi iskolák építése és fejlesztése** tárgyában kiküldött bizottság tegnap délután ülést tartott a városházán, Ritoók Zsigmond elnöke alatt. Jelen voltak id. Gálbory Sámuel, Kékus Vidor, Bordé Ferencz, dr. Sipos Árpád, dr. Tóth Mihály, Réz Mihály. Első sorban Réz Mihály felügyelő igazgató olvasta fel az új községi polgári iskola felszereléséről és butorairól szóló jelentését. A mult ülésen ugyanis nagyon magasra, mintegy 14.000 frtra volt előterjesztve, s így annak redukálását rendelte el a bizottság. A jelentés szerint meglehetősen redukálták a költségeket, szakértők meghallgatása után. E szerint a butorokra 2337 frt, tanszerek 2175 frt, szakberendezések 358 frt, vízvezeték 1128 frt, gázberendezések 3583 frt, összesen 9681 frtba kerülne a felszerelés. Többek felszóllaltak a gázbevezetés ellen, annak drágasága folytán. Ennek oka a gázgyárral fennálló rossz szerződés még ferdébb magyarázata. Dr. Tóth Mihály ellenkezőleg a gázbevezetését kéri. Kimondta a bizottság, hogy elvben kívánja a gázbevezetést de a magas költségek redukálását figyelmébe ajánlja a tanácsnak. — Hegyesi Márton mint eszmét felvetette, hogy nem lehetne e az új polgári iskolában a villanyvilágítást be rendezni.

* **Szerencsétlenül járt fűtő.** Tegnap reggel az alsó vasuti hidnál saját vigyázatlansága folytán nagy szerencsétlenség érte Palkás Lajos mozdonyfűtőt. A Velenceire menő tehervonat mozdonyát fűtötte be éppen, mikor a vashíd közelébe ért a vonat. Palkás nem tudta, hogy már oly közel vannak és kidugta fejét a mozdonyból. A következő pillanatban egy vasoszlöp kikapta a mozdonyból és Palkás Lajos eszméletlenül terült el a sineken. A vonat kerekei a jobb lábát elvágták, a balt erősen meghorzsolták. Ugy szállították eszméletlenül egy mozdonyra az állomásra, onnan a kórházba, a hol délután az egyik lábát amputálták. Palkás Lajos 34 éves családos ember.

* **A főreáliskola butorzata.** A kormány ismét kimutatja jóakarátát (?) Nagyvárad városával szemben. Az állami főreáliskola céljaira Nagyvárad városa százezrekbe kerülő palotát emelt. A szerződés Nagyvárad városát a reáliskola első berendezésére kötelezi, a mit ezelőtt a régi reáliskolával meg is tett a város. Az új palota berendezésére nézve a város előterjesztést tett a közoktatásügyi miniszterhez, hogy a mintegy 30 ezer frtra rugó beburorozást az állam teljesítse. A közoktatásügyi miniszter most csüri-csavarja a szerződést s egy leiratában kimondja, hogy a beburorozást Nagyvárad köteles teljesíteni, az állam csak tanszerekkel látja el a reáliskolát. A butorokra nézve redukálja a költségvetést s egyszerű butorokat kíván. A város, mint halljuk, nem fogadja el a miniszter »atyai« gondoskodásának ilyenén megnyilatkozását, hanem a szerződést a főügyésznek adta ki véleményezés végett.

* **Pulszky Károly ügye.** Az országos képtár igazgatójának bűnpörében egyelőre megakadt a vizsgálat. Balonyai Imre vizsgálóbíró úgy Pulszky Károlyt, mint a tanukat már többször kihallgatta, de ezek a kihallgatások csak általánosság körében mozogtak. Hogy a részletekre is át lehessen térni, a bíróság és ügyészség kénytelen bevárni annak a vizsgálatnak a végét, a melyet Wlassich Gyula kultuszminiszter rendelt el a saját hatáskörében s a mely szintén most folyik. Csak ezután jut a fenyítő törvényszék abba a helyzetbe, hogy Pulszkyt az elsikkasztott összegekért felelősségre vonja. Az orvosszakértők, a kik a fogoly képtár igazgató elmeállapotát vizsgálják, még nem terjesztették véleményüket a törvényszék elé.

* **Márczius 15. Belényesen.** A belényesi állami leányiskola szép ünnepellyel ülte meg a

szabadság ünnepét. Az ünnepélyen az intézet növendékei hazafias költeményeket szavaltak el, Szatmáry Olga VII. o. t. pedig sikerült felolvasást tartott »Mit ünnepelünk márczius 15-én?» czimvel. Nagyon megnyerte a közönség tetszését Erdélyi Frida VI. o. t. Kretz Margit IV. o. t. és Gerza Ilona VI. o. t. szép zongorajátéka. Illés Erzsébet V. o. t. »Kossuth álma« czimű költeményt szavaltta el. Az ünnepélyen részt vett az intézeti dalkör, mely magyar dalokat énekelt és a Szózáttal befejezte az ünnepélyt, a melyen díszes közönség volt jelen.

* **Szeless Adorjánt kiadták.** A francia kormány a budapesti Hentzi-szobor merényletét, Szeless Adorjánt kiadta a magyar hatóságoknak és Szeless már utban van Magyarországra felé. A francia kormány február hó 27-én határozta el Szeless kiadatását, még pedig »bizalommal való visszaélés« miatt. A kiadási okiratot Faure köztársasági elnök, Dumer külügyminiszter és Ricard igazságügyi miniszter irták alá.

* **Leszavazott Mária kép.** Szeged urhölgyei elhatározták, hogy a millenniumi bandérium lobogóját közösen fogják kihimezni. A mozgalmat megindító katolikus nőegyesület a lobogó egyik oldalára az ország czimerét, a másikra pedig a Boldogasszony Szűz képét tervezték. E terv ellen azzal léptek fel, hogy az ilyen lobogó elkészítésében a zsidók nem vehetnének részt s a kath. nők egy része, hogy magukat a mindenre kész liberálisok gyanúsításainak ki ne tegyék kénytelenek voltak lemondani, hogy a Patrona Hungariae alakja a millenniumi lobogóra jöjjön!

* **A legujabb affér.** Alig hogy csilapul a Kasics-féle tömeges botrány-ügyeknek és az Országos Kaszinó nem kevésbé botrányos kártya-afférjének a hatása, meg van már a legujabb affér is, amely hivatva van néhány napon keresztül dominálni a közvéleményt. Addig legalább, amíg valami újabb botrány nem támad. Szereplői báró Jósika Samu a király személye körüli miniszter és gróf Klebelsberg Zdenkó, akinek neve nem egészen ismeretlen az utóbbi évek afférjeinek történetében. A Ház folyosóján, ahol az esetet legelőször tárgyalni kezdték, először úgy beszéltek, hogy báró Jósika Samu ellen merényletet követtek el, azután pedig azt a meglehetősen hihetetlen hírt terjesztették, hogy a budapesti Nemzeti Kaszinóban indítványozták báró Jósika Samunak a kaszinó tagjai sorából való kizárását. Ezek a dolgok azonban csak a regék birodalmába valók és igaz az egészről csak annyi, hogy gróf Klebelsberg néhány nappal ezelőtt goromba támadásokkal telt levelet irt báró Jósikának. Báró Jósika az ügy elintézését gróf Andrássy Tivadarra és gróf Keglevich Istvánra bízta, — ő maga nem törődik az egész dologgal, s már el is utazott Budapestről Bécsbe. Az ügy előzményei még a kolozsvári Klebelsberg-Bokross ügy idejére vezethetők vissza. Akkor történt, hogy Klebelsberg hat hónapi fogházra ítelték a Magyar Panama című cikk miatt s a király is csak éppen néhány nap elengedésével kegyelmezett meg neki. Hogy most miért intézte báró Jósika ellen a levélbeli támadást, bizonyosan nem tudni; az azonban bizonyos, hogy báró Jósika Samu volt az, aki még belügyi államtitkár korában Klebelsbergnek, gróf Teleki Domokossal volt ügye miatt a kolozsvári Nemzeti Kaszinóból való kizárását indítványozta. Ez tudvalevőleg meg is történt, de úgy látszik, Klebelsberg csak most tudta meg, hogy báró Jósika volt az oka annak, hogy őt a kolozsvári kaszinóból kizárták s ezt akarta sértő levelével megbosszulni.

* **A közbiztonság fejlesztése.** Lintner Kálmán közbiztonsági felügyelő, kellően indokolt előterjesztést tett a városhoz, a melyben a városi vágóhid kibővítését, fejlesztését javasolja. Szükségesnek mondja a jégkamara megnagyobbitását, továbbá egy perzselő helyiség berendezését, a hol az összes eladásra szánt sertések perzselőtetnének. Így könnyebb volna a husvizsgálat s a felügyeletre nem kellene külön alkalmazni közegeket. A perzselőhelyiség és a jégkamara még jövedelmezne is a városnak. Ezen kívül vágóhídi szabályrendelet kidolgozását

és életbeléptetését kéri a felügyelő. Az alapos, tapasztalatokról tanuskodó beadvány felett közelebb határoz a tanács.

* **A svéd király és a norvég művészek.** Oszkár svéd király és a svéd-norvég trónörökös a napokban Krisztianában időztek, a hol ők tudvalevőleg nagyon népszerűek. Meglátogatták az ottani művészeti kiállítást is. A fejedelmi vendégeket a bizottság egyik tagja, Holmboe festő kalauzolta. A képek azonban nem nyerték meg a király és a trónörökös tetszését. Holmboe festménye előtt így kiáltott fel a trónörökös: Ez rettenetes! A király lehajolt, hogy megnézze, ki festette a képet. Mikor Holmboe nevét olvasta, így kiáltott fel: ez az ember meg van örülve! Természetesen, nem sejtette sem a király, sem a trónörökös, hogy éppen Holmboe kalauzolja őket, ki erre meg akarta nevezni magát, de a szárnyesegéd lebeszélte őt e szándékáról, nehogy a fejedelmi kritikusok kényes helyzetbe kerüljenek. Másnap a művészek diszlakomáján a kiállítás elnöke azzal szerzett elégtételt a megsértett Holmboenek, hogy az első pohárköszöntőt nem a királyra, de rá mondotta.

* **Tizenegy község inségben.** A beregmegei szolvai járásban száználmas inségre juttatta a népet a mostoha időjárás. Árvíz, jégverés s egyéb elemi csapás annyira tönkretette a vetést, hogy tizenegy község lakossága nagy nyomorba került. E községben 871 olyan családfő van, kik a tavasszal szükséges vetőmagot beszerezni egyáltalán nem képesek és különben is nagyon szegény sorsuk s vetőmag segélyre szorulnak. A vármegye alispánja — nehogy a szegény nép egyéb hitelforások hiánya miatt az uzsorások körmei közé kerüljön — a belügyminiszterrel 5000 frt államsegély kieszközlése iránt megtette a szükséges lépéseket.

* **Tolvaj czigány.** Iseri az egész város Vida Józsefet, az érmes czigányt. Hires a rendőrség előtt is gyakori stikljeiről és megszámlálhatatlan sok bezáratásáról. Legujabban egy vakmerő lopásáért van a rendőrség zárkájában. Tegnap ugyanis a nagyvásárban kilopta Kádár József falusi ember zsebéből a pénztárcát és a tartalmát olyan ügyesen eltüntette, hogy mikor a gazda alig pár pillanatra a lopás után megkapta a kezét, a melyben a tárcza volt, Vida József eldobta a tárczát és nem találtak benne már egy krajczárt sem. Persze tagadja a czigány, hogy ő lopott volna, azt mondja valami ellensége dobta elé az üres pénztárcát.

* **Önként jelentkezett.** Székely Sándor 18 éves suhancz kapálgatott ma reggel a szőlőhegyen, mikor Jordán Sándor szőlőgazda odament hozzá és valami pletykázásért pirongatta. A fiu bosszankodva hallgatta a szidást és hát fordított Jordán Sándornak. Ez azonban nem hagyta abban a dolgot és elébe állt a fiúnak, a ki erre olyan dübe jött, hogy főbe vágta kapájával a gazdát. Jordán Sándor elterült a földön véres fejjel, Székely Sándor pedig feljelentette tettét a rendőrségnek.

* **Egyházi előjárók (templomatyák) figyelmébe.** Mai számunkhoz mellékelve adjuk a jöhrü J. B. Purger cégnek Grödenből (Tirol) kiadott képes árjegyzékét, melyet a magas klerus és templomatyák figyelmébe ajánl nevezett cég. Vállal templomi és házi oltárokat készítését, valamint szentséggyártóknak (Tabernakel) minden alakban stilszerű kivitelét. Gazdag raktárral bír minden szakmába vágó kellékek rajzai és fényképeiből, melyeket a megrendelőknek készséggel bemutatni kész; szállít külföldi domborozókat kerettel, tetszés szerinti terrázz után; oltárokat alkalmazható szentjászolt mérték szerint, valamint nagyszabású szent-sirokat is. Számtalan elismeréssel és dícsérettel rendelkezik, ugy a magas klerus, mint az egyházi előjárók részéről, minélfogva a Purger céget jó lélekkel ajánlhatjuk olvasóink szives figyelmébe.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonneuwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D., papirkereskedésében Uri-utca,
Panker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Füred-utca.

Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.

Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8³⁰ regg., 2³⁰ éjjel, személyvonat 11³⁰ d. e., 2³⁰ d. u., 11⁰⁴ éjjel.

Kolozsvár felé gyorsvonat 7¹⁵ este, 2³⁰ éjjel, vegyesvonat 12⁰⁵ d. u., személyv. 3⁵⁸ délután, 2⁰⁶ éjjel.

Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10²⁰ d. e., 4³⁵ d. u., vegyesvonat 7³⁰ este.

Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4³⁵ reggel, 1⁴³ d. u.

Ermihályfalva felé vegyesvonat 6⁴⁵ r., 4³⁵ d. u.

Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6⁵⁵ r., vegyesvonat 2⁴⁰ d. u.

Vonat érkezik Nagyváradra.

Budapest-Püspökladány felől gyorsvonat 7⁰⁸ este, 2¹² éjjel, vegyesvonat 7¹⁵ r., személyvonat 3¹⁴ d. u., 1⁴⁸ éjjel.

Kolozsvár felől gyorsvonat 8³⁸ regg., 2¹⁹ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11¹⁷ d. e. 10⁴⁴ éjjel.

Arad-Szeged-Csaba felől vegyesvonat 8³⁰ r., személyvonat 9³³ d. e., 5³⁰ d. u.

Vaskó-Belényes felől vegyesvonat 11⁰⁵ d. e., 9⁰⁹ este.

Ermihályfalva felől vegyesvonat 8¹⁰ r., 9¹⁴ este.

Gyoma-Kót-Ösi felől vegyesvonat 10⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

EGYLET.

Katholikus tanítók millenniumis nagygyűlése. A katolikus tanítók millenniumis országos nagygyűlésének százas bizottsága tegnap délután ülést tartott, melyen Komlóssy Ferencz dr. elnökölt és felolvasta a püspöki kar legutóbb volt konferenciájának a kongresszusra vonatkozó határozatát és az erről szóló átiratot. E szerint a püspöki kar az előkészítő bizottságba Hornig Károlyt, Komlóssy Ferenczet és Palotay Ferenczet küldte ki. Erre Hornig Károly püspököt küldöttség hívta meg az értekezletre, ki elfoglalva az elnöki széket, kifejtette a püspöki kar álláspontját, mely szerint az országos gyűlést képviseleti alapon fogják egybehívni. A gyűlést július 7., 8. és 9. napjain fogják megtartani és napirendjére a következő tétteleket tűzték ki:

Az iskola és a család közreműködése a vallásos és hazafias nevelés ápolásában; a kath. iskolák története s a kath. iskolák fentartása hazafias szempontból; a püspöki tanterv revíziója, különös tekintettel a didaktikára; az iskolai könyvtárak fejlesztése; a tanítóképzőintézetek jogi alapja a modern fejlődéssel szemben; a leánynevelés fontossága és fejlesztése; a kath. tanító-egyesületek szervezése; a kath. kántortanítók nyugdíj-sérelmei; a kath. országos segélyalap és a tanítók árvaházának ügye.

Végül elhatározták, hogy küldöttség útján tisztelegnek Vasary Kolos biboros érsek hercegprímásnál és Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél. A hercegprímásnak jelentést tesznek az értekezletről, a minisztert pedig fölkéri a kongresszus támogatására. A küldöttség ma Hornig Károly püspök vezetése alatt tiszteleg Wlassics Gyula miniszternél, ki igen szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy a nagygyűlést tőle telhetőleg támogatni fogja.

Földművelők olvasó-köre. A Várad-Velenczén ujonan létesült »Földművelők olvasó-köre« f. hó 15-én tartotta alakuló közgyűlését. A gyűlést ifj. Krupka Károly nyitotta meg és előterjesztette az alapszabály-tervezetet, a mit némi módosítással elfogadtak és annak a polgármesteri hivatalhoz való küldését elhatározták. Ezután megválasztották egyhangulag elnöknek ifj. Krupka Károlyt, a ki legbüszköbben fáradozott a körnek létrehozásán. Megválasz-

tották még a jegyzőt, pénztárnokot és választmányi tagokat, mindannyit három esztendőre. A körnek már néhány száz tagja van.

A nagyszalontai szabadlyceum 1896 évi márczius hó 21-én tartja a gymnasium tornatermében ezen évadban utolsó estélyét a következő műsorral: 1. »Magyarok bejövetele.« Induló, Dankó Pistától. Czimbalmos előadja: Balogh Margit k. a., kíséri Türkössi Antal. 2. Földmives szocializmusról. Irta és felolvassa: dr. Ehrlich Mihály ügyvéd. 3. Röntgen-féle sugárról, eredeti felvételek bemutatása mellett. Irta és felolvassa: Bogdány Sándor. 4. Phisikai előadás, kísérletekkel, tartja: Tatár Balázs tanár. Keringő Chopin F.-től. Előadja czimbalmos Balogh Margit k. a., kíséri: Hajdu Ferencz, Költő Kálmán, Máthé János, Nagy Károly és Türkössi Antal.

Az országos katolikus nagygyűlés. A budapesti katolikus kör helyiségében ma este 6 órakor tartotta meg Esterházy Miklós Mór vez. gróf elnöke alatt az országos katolikus kongresszus szervező bizottsága előértekezletét. Az értekezleten beható tárgyalás alá vették a kongresszusra szóló meghívók szövegezését és kibocsátását. A programhoz többen szólottak hozzá, majd belekezdett a szervező bizottság a nagygyűlés programjának megállapításába. Az értekezlet azonban nem jutott végleges megállapodásra, hanem a végleges programot jövő gyűlésben állapítja meg.

A Réti Népkör ideiglenes elnöksége tegnap nyújtotta be alapszabályait a polgármesteri hivatalhoz, a belügyminiszterhez leendő felterjesztés végett. Az elnökség reméli, hogy májusig a jóváhagyási záradékkal ellátva vissza érkeznek az alapszabályok a minisztertől s május 3-án megtarthatják a kör megnyitási ünnepélyét. Az alelnök leköszönéséről az elnökség nem tud semmit.

Irodalom és művészet.

A „Szigligeti-társaság“ ünnepélye. A Szigligeti társaság márcz. 22-én, vasárnap délelőtt 11 órakor Szigligeti Ede születésének évfordulója alkalmából emlékünnepélyt rendez a jogakadémia dísztermében. Az ünnepélyen Rádl Ödön megnyitó beszédet mond, felolvassanak: özv. Személy Kálmánné, Szombathy István és Bodor Károly, a társaság rendes tagjai.

A lelkes titka. Raul de Navery regénye. Ford: T. Pelikán Krizsó. Jó irányu regényeink számát szaporítani s művelt katolikusainknak tanulságos olvasni valót adni, volt a cél a regény lefordításánál. A sz. gyónás titkának sérthetlenségét mutatja be a szép regény érdekes változatokban. Aki husvéti ajándékkul élvezetes olvasni valót akar adni szerezz meg e művet. A 11 ives csinosan kiállított műnek ára 80 kr. bérmentve. Megrendelhető az »Oktató Népkör« szerkesztőségében, Pozsony-ferencziek.

Az Oktató Népkönyvtár 5—6—7. száma a következő érdekes tartalommal jelent meg. Stolz: A B. C. című művét hozza: Tartalma; Gazdagság. — Halál. — Harag. — Hazugságok. — Képmutatás. — Ultramontán. — Alkotmány. — Fehérnépek. — Xerxes. — Iburg. — Zárópont, s három iv Népies Egyháztörténet.

Igazságszolgáltatás.

Sajtótárgyalás. Dr. Bulyovszky József kir. ügyész hivatalból sajtópert indított Vledényi-Schakebank Károly aradi lakos, hírlapíró ellen egy hírlapi cikk miatt. A nagyváradai sajtóbíró-ság ápril hó 9-ére tűzte ki a tárgyalást a sajtó ügyben.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegg L. után Dr. Margitai. 37

Öröndetes fölindulással, melyet nem tudott elfojtani, csapta össze kezeit a leány.

»Szabad vagy? De hát Bessie? Mit mond Bessie a dologhoz?»

»Még nem tud róla semmit — holnap fogja megtudni.«

Adél nyugodt megfontolása visszatért, hiszen ezzel a tettel megbélyegezné magát az egész világ előtt, az a férfi, akit minden hibájával annyira szeretett. Ezt nem lehetett megengedni.

»Theobald!« kezdé aztán »édes anyádra rettenetes csapás lenne, ha épen most szakítanál Bessievel. Becsületed nem engedi meg.«

»Eh, mit!« mondá a tiszt könnyedén. »Nem vehetem el, nem akarom elvenni. Neki sincs semmije, nekem sincs, szeretni se szeretem...«

»Nem szeretéd?« kérdé a leány s mint büszke győzelmi ének hangzottak vissza e szavak szívében. De ez csak egy pillanatig tartott. »De a kötelesség az első.« mondá azután komolyan. »A kötelesség azt parancsolja, hogy visszatérj hozzá. Érdeked is ezt parancsolja; mihez foghatnál, ha nem adna rád senki semmit?«

»Itt persze nem maradhatok; az ezredben sem szolgálhatok többé, hiszen nincs hozzá módom. Bucsut veszek; elutazom egy időre; később...«

»Elutazol? pénz nélkül? egészen tönkre teszed magad, Theobald.«

»Nem minden utazás költséges,« mosolygott a tiszt. »Lehet ám nagyon olcsó szerrel utazni. De itt nyomorogni, a régi környezetben, ez lehetetlen, erre képtelen vagyok. Azért elutazom, s te Adél majd gondoskodik édes anyámról, ha már nem leszek itt.«

Az egoista szájában oly különösen hangzottak ezek az édes anyjára vonatkozó szavak, hogy a leány ijedten tekintett föl rá. Szemei tágra nyitak, ajaka reszketett.

»Theobald!« kiáltá azután. »Hová akarsz menni, nem tudom, de hogy nyomorúság, szükség lesz ott, azt szivem világosan mondja. Ne utazzál Theobald! Ne menj el tőlünk! Azt a szeretetet, amelyet anyád és én érezünk irántad, föl nem találod az egész világon! Ha kívánod, menjünk el innen, menjünk oda, ahol senki se ösmer. Élünk ott csöndesen, egyébre nem gondolva, mint hogy életedet kellemessé tegyük. Mindent megteszünk érted, mindent fölálodozunk, csak ne hagyj el!«

Egyre növekvő izgatottsággal beszélt, összekulcsolta kezeit, ráfűggesztve csodás két fekete szemét. Milyen gyönyörű volt e dacos leány, mikor így könyörgött! A tiszt szinte reámeredt, mintha nem értené ez égő szavak értelmét, majd hirtelen győzelmes mosolygás ragyogott át arcán s megfogva a leány kezét, így szólt: »Mindezt képes lennél megtenni érted, szegény gyermek, értem!? Igen, te méltó lennél rá, hogy egy király rakja le koronáját lábaid elé; de én nem vagyok méltó áldozatodra. Házias, szerény, visszavonult életre képtelen vagyok. Nevezd kór-ságnak, nevezd rosszaságnak, mindegy, de nekem pénz, gazdagság, fény kell minden áron! A pénz miatt jártam Bessie után s magamba minden nap átkoztam a sorsot, mely erre kényszerített. Most pedig, holott örülnöm kellene, hogy a nem szeretett leánytól szabadulok, most átkozom azt, aki Russwurmot e fölfedezések nyomára vezette...«

A leány megragadta Theobald kezét s mintha vasfogó lett volna, úgy szorítá; keble hevesen zihált, arcán kidagadtak az erek:

»Engem átkozzál, Theobald!« kiáltott föl végre. »En tettem azt. Elakartalak választani Bessietől minden áron!«

Térdre csuszott előtte; kezeibe temetve arcát az égő szegyen és szivrepesztő bánattól, gyötrődött kínos rángások közt a tiszt előtt.

Ez visszahőköl s hitetlen szemekkel nézte őt; majd hangosan föl kacagott; sirás, gúny, diadal mind benne volt kacajában.

»Te voltál tehát? Te? Tönkre tetted életemet szerelemből? Mert hiszen szeretted! Valld meg itt, e percben!«

Hirtelen ellágyulással fölemelte a szép leányt s szorosán keblére ölelve őt, nézett a szép vonagló arcra. Miért nem lehetett boldog vele!?

»Igen, szeretlek Theobald!« mondá végre. »De becsületed magasabban áll előttem szerelmennél; azért kérek, könyörgök: maradj itt, térj Bessiehez vissza.«

A tiszt szomoruan rázta fejét. »Az egyetlen leányt kit egyáltalán tudtam volna igazán, forrón, mélyen szeretni, te vagy. De szegénységbe, lemondásban a te oldalod mellett se bírnék élni. Amit ellenem elkövetted megbocsátom, mert elmegyek; de ha nap nap után látnom kellene téged nem tudnék megbocsátani.«

»Theobald!« kiállta a leány kétségbeesve.

»Hagyd el gyermekem, ne rémítsd magadat; ennek így kellett történni. És most vegyünk bucsut már egymástól.«

A leány nem engedé el a kezét. »Ne menj el Theobald! úgy aggódom érted!«

»Bohó leány!« nevetett a férfi szomoruan. »Hiszen csak vadászni megyek. Jöjj, kísérelj el a kapuig, s kívánj szerencsét. Ma legalább váljunk békében egymástól.«

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az állami tisztviselők pótléka.

Budapest, márcz. 17. (Saj. tud. tud.) A szabadelvű párt mai értekezletén Lukács miniszter bejelentette, hogy indítványozni fogja, hogy az állami tisztviselőknek már felvett pótléka 1896-ik év januárius havától visszahatólag kiutalványoztassék. Az indítványt elfogadták.

A honvédelmi miniszter lemondása.

Budapest, márcz. 17. (Saj. tud. táv.) Illetékes körökben bevégzett ténynek mondják, hogy báró Fejérváry honvédelmi miniszter a Kassics ügyből kifolyólag a kiállítás után lemond tárczájáról. Utódjául Zsoldos tábornokot vagy Pókai altábornagyot emlegetik.

Fejérváry és Gromon ügye.

Budapest, márcz. 17. (Saját tud. táv.) A szabadelvű párt ma báró Podmaniczky Frigyes elnöke alatt ülést tartott. Az ülésen bizalmat szavaztak Fejérváry bárónak és Gromonnak Kassics támadásaival szemben. A bizalmat a miniszter és az államtitkár elfogódva köszönték meg.

A milliomos gyilkosa.

Budapest, márcz. 17. (Saj. tud. táv.) A budapesti törvényszék előtt ma kezdődött jólési Chászár Károly bűnpöre, ki tudvalevőleg agyonlötte a Haas és Deutsch cég egyik főnökét Deutsch Jakabot. Czárán tvszki elnök kérdésére, hogy bűnösnek érzi-e magát? — feleli:

»Igen, bűnös vagyok!«

»Megakarta-e ön ölni Deutsch Jakabot?«

»Nem, csak megsebezni.«

Az egész tárgyalás alatt e mellett maradt. A tanúk szemébe mondják, hogy így nyilatkozott a merénylet után.

»Igy áll bosszút a magyar ember egy b... s zsidón.«

A vádlott később azt állítja, hogy akkor ragadta el a dűh, mikor Deutsch rá-rivalt: »Ne szemtelenkedjék, takarodjék.«

Jósika-Klebensberg affér.

Budapest, márcz. 17. (Saj. tud. táv.) Jósika báró ma Andrassy Tivadar gróf és Keglevich által provokáltatta Klebels-

berg Zdenko grófot sértő leveleiért. Klebelsberg Bethlen Gábor grófot és Ivánka Oszkárt nevezte meg segédeknek. A segédek ma tárgyaltak az ügyben és a párbajt elkerülhetetlennek mondták ki.

Közgazdaság.

A bankkérdés.

A »N. F. P.« szerint a két kormány a bank kérdésében egységre jutott. Elhatározták, hogy a 80 millió forintnyi adósságot az ugynevezett árfolyam-különbözetből keletkezett 13.5 millió forintból részben törlesztik. E 13.5 milliónyi összeg a valuta rendezése által keletkezett, mert azelőtt az ezüst és arany közti törvényes arány 1 : 15 $\frac{1}{2}$ volt és a banknak is e szerint kellett arany-készletét átszámítania, míg az új törvényes arány 1 : 18 $\frac{1}{2}$.

E különbözetből származott az említett összeg. Továbbá az adósság törlesztésére akarják fordítani a tiszta nyereségből az államot megillető összeget, mely körülbelül 2 $\frac{3}{4}$ milliót tesz ki. Ezen összeget már eddig is az említett adósság törlesztésére fordították, de így a törlesztés nagyon lassan haladt úgy, hogy a bank is szükségesnek találta bizonyos összeg fizetését kérni az adósság törlesztése végett. Ezen arányban fizetendő részletek és az előbb említett törlesztések az adósságot 40 millióra szállítanák le, a melyet azután a két állam között 70 : 30 arányban megosztanak.

Az eddigiekben N. F. P. csak az állam kötelezettségeiről beszél, de a bankra háramló kötelezésekéről az állammal szemben mélyen hallgat.

Szállítás kedvezmény a kukoricaszállításnál. A földmivelségi miniszter a gazdaság érdekében kieszközte a kereskedelmi miniszternél, hogy a sertésételezésre és hizlalásra szolgáló tengeri küldeményekre nézve kedvezményt biztosítson. A kereskedelmi miniszter utasította a m. k. államvasutak igazgatóságát, hogy a magyarországi állomásokról bármely magyarországi állomásra gazdák részére sertésételezés céljából szállítandó tengeri küldemények után kocsi s fuvarlevelenkint legalább 10.000 kg. földadása, illetve a szállítási díjnak a súlymennyiségéért való fizetése mellett márczius 20-ától kezdve visszavonásig, de legkésőbb ugyanez évi május végeig, a m. k. államvasutak összes vonalain 100 kg. és 1 km.-kint 0.15 kros egységtétel 100 kg.-kint 3 kr. kezelési díj és a szállítási adó alapján képzett mérsékelt díjtételeket alkalmazzon rovatólás útján és felszólította a többi hazai vasutak

igazgatóságát is, hogy a kérdéses küldeményekre nézve saját vonalaikat illetőleg megfelelő viteldíjkedvezményt engedélyezzenek.

A kedvezményre esetleg történhet visszalések elkerülése érdekében a kereskedelmiügyi miniszter igazoló, illetve ellenőrző eljárást léptetett életbe. Tekintettel arra, hogy a kedvezmény csupan 10.000 kg.-ot kitevő teljes kocsi-rakományok után érvényesítették, a földmivelségi miniszter fölhívta az összes gazdasági egyesületeket, hogy a gazdáközönsg apróbb megrendeléseinek kocsi-rakományokká egyesítésénél járjanak közbe, hogy ilő módon a kedvezmény a kis gazdák részére is hozzáférhetőbb legyen. A kedvezmény oly telepekre, melyek a sertés-hizlalással nagyban és iparszerűleg foglalkoznak, nem nyer alkalmazást.

Terménytőzsde.

Budapest, márczius 17.

B u z a tavaszra, bácskai	6.92
» tavaszra, északi	6.98
» szeptember-októberre, bácskai	6.70
» szept.-okt.-re északi	6.72
R o z s tavaszra, bácskai	5.37
Rozs tavaszra, északi	5.38
T e n g e r i június-júliusra, bácskai	4.11
» jun.-jul.-ra, északi	4.12
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.50
» aug.-szeptre, északi	10.60

Bécs, márczius 17.

B u z a tiszai	7.30-7.60
» bányási	7.10-7.50
» bácskai	7.10-7.40
» szokványúru őszre	7.12-7.14
» szokványúru tavaszra	7.28-7.30
R o z s tiszavidéki	6.85-7.08
» szokványúru őszre	6.69-6.71
» szokványúru tavaszra	6.59-6.61
T e n g e r i magyar	5.90-7.25
Z a b, magyar kereskedelmi	4.61-4.63

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. márczius 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	124.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	101.15
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	159.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	145.—
Osztrák járadék papírban	101.—
Osztrák járadék ezüstben	101.—
Osztrák járadék aranyban	122.25
Osztrák korona járadék	101.50
1860. osztrák államsorsjegyek	148.50
Osztrák magyar bankrészvény	945.—
Magyar hitelbank részvény	417.50
Osztrák hitelintézet részvény	379.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	869.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	456.—
Német birodalmi márka	54.05
London vista	120.75
Páris vista	47.90
20 márkás arany	11.78

Felölös szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Főtiszt. lelkész urak figyelmébe!

A Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

papir-, irodaszer- és nyomtatvány
raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételi napló 10 iv	— — —	18 kr.
Kiadási » 10 iv	— — —	18 kr.
Egybekeltek anyakönyve (diósgyőri)		
10 iv	— — —	35 kr.
Kereszteltek anyakönyve (diósgyőri)		
10 iv	— — —	35 kr.
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri)		
10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kath. szent hitre megtértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
A róm. kath. anyaegyház kebeléből más felekezetekhez eltértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	— — —	35 kr.
Házasságra egybekeltek kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Kereszteltek kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db	— — —	65 kr.
Jelentés alapítványokról 10 iv	— — —	30 kr.
Gyontató-czédula 500 drb	— 1 frt	25 kr.
Eljegyzési értesítő 10 darab	— — —	20 kr.
Családi értesítő 10 drb	— — —	25 kr.
Évi jelentés iskolákról 5 példány	— — —	50 kr.
Születési és kereszteleési jegy 50 db	— — —	25 kr.
Esketési jegy 50 darab	— — —	25 kr.
Esperes látogatási jkv 5 példány	— — —	50 kr.
Iktató könyvi 10 iv	— — —	25 kr.
Templomi leltár 10 iv	— — —	25 kr.
Catalogus liberorum 10 iv	— — —	25 kr.
Kereszteleési Emlék 100 darab	— — —	60 kr.
Bérmáltak jegyzéke 10 iv	— — —	35 kr.

Fehér kiv. finom hivatalos levélpapír 34/42 cmt. czimirattal 100 iv 1 frt 50 kr.

Hivatalos levélboríték 12 80 cmt. barna vagy szürke 200 drb czimnyomással 1 frt 50 kr.
100 névjegy — — — — 1 forint.

Viaszkos vászon írómappa
1 frttól 1 frt 20 krig.

F E L T Ū N Ő!

HÁZIASSZONYOK

sok pénzt takaríthatnak meg a párisi petroleum-izzófény-hüvelyek használata által.

Párisi petroleum-izzófény-hüvelyek.

Minden hüvely 15 kr.

Szabadalmazva minden iparállamban. — Minden darab több hétre fehér világitást ad.

Legnagyobb világitó-erő legkisebb petroleum-fogyasztásnál.

Nincs korom! Nincs szag! A legrosszabb petroleum is meglepő fehér világossággal ég.

A hüvely úgy a mint van, bele lesz dobva a petroleum-tartóba és 24 óra után már meglepően fehér fényt kapunk. Ha a petroleum kiégett, több héten át utántölthető a nélkül, hogy ki kellene venni. Az első esetben figyelni kell, hogy a lámpa tiszta legyen és a bél le legyen vágva.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan expediáltatnak. — Magyarországon egyedüli elárusítója: **BRAND A.**
Budapest, Kalap-utca 15. szám.

Minden városban kerestetnek viszont elárusítók,

166
1896 eln. sz. **Nagyvárad-város polgármesterétől.**

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága folyó évi márczius hó 12-ik napján tartott közgyűléséből a tisztújító közgyűlés megtartására a **folyó évi márczius hó 26, esetleg következő napjának délelőtti 9 óráját** tűzte ki. Ez alkalommal a következő nyugdíj jogosultsági igényekkel egybekötött állások fognak 6 évi időtartamra választás útján betölteni, egymint:

1. Polgármesteri 2400 frt fizetéssel s 600 frt lakbérrel;
- 1 főjegyzői, 1400 frt fizetéssel és 300 frt lakbérrel;
- 3 tanácsnoki, egyenkint 1300 frt fizetéssel 300 frt lakbérrel;
- 1 főügyészi, 1000 frt fizetéssel s 200 frt lakbérrel;
- 1 alügyészi, 600 frt fizetéssel s 200 frt lakbérrel;
- 1 aljegyzői 900 frt fizetéssel s 200 frt lakbérrel;
- 1 első alkapitányi 1000 frt fizetéssel s 200 frt lakbérrel;
- 1 másod alkapitányi, 900 frt fizetéssel s 200 frt lakbérrel;
- 1 árvaszközi ülnöki, 800 frt fizetéssel s 300 frt lakbérrel;
- 1 köz- és gyámpénztárnoki 1200 frt fizetéssel s 300 frt lakbérrel.
- 1 adópénztárnoki, 800 frt fizetéssel s 300 frt lakbérrel;
- 2 ellenőri, egyenkint 700 frt fizetéssel s 200 frt lakbérrel;
- 2 első oszt. fogalmazói, egyenkint 600 frt fizetéssel s 200 frt lakbérrel.
- 3 másod oszt. fogalmazói, egyenkint 500 frt fizetéssel s 200 frt lakbérrel;

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik a felsorolt állások valamelyikét elnyerni óhajtják, miszerint az 1883. évi első törvényzikk követelményeinek megfelelően felszerelt kérvényüket közvetlenül Nagyvárad város főispánjához **f. hó 21-ik napjának d. u. 5 óráig** adják be. Azok, kik jelen állásaikat akarják megtartani, a most kitett határidőn belül szóval is jelentkezhettek. Az elkészve beadott, valamint a kellően fel nem szerelt kérvények, nemkülönben az elkészett jelentkezések figyelembe vételét nem fognak.

A megválasztandó pénztárnokok és ellenőrök egyévi fizetésüknek kétszeres összegét tartoznak a város pénztárába biztosítékké letenni s így állásokat csak ezen feltétel teljesítésétől függőleg fogadhatják el, fizetési és lakbér illetményük is csak az óvadék letétele után válik esedékessé.

Nagyváradon, 1896. márcz. 17-én.

Sal Ferencz,
kir. tanácsos, polgármester.

Eredeti asztali-, peesenye- és pezsgő-borok.

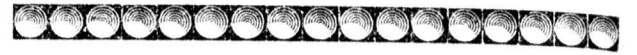
JANKY ANTAL

Nagyváradon

felhívja a t. cz. közönség figyelmét gazdag választéku eredeti hamisítatlan **boraira**, raktáron van a **villányi csász.** és királyi főhercegi pinczéből **Villányi veres- és Burgundi fehér borokból**, az **Andrényi Kálmán** utóda czég **Ménes hegyaljai többfajta veres- és aszu, Adolfo Pries malagai** bortermelő, spanyol **Malaga, Madeira, Scherry, Oporto** és **Lacrima cristi** egyedüli raktára, **Pommery és Greno, H. G. Mum** és társa, **Irroir Ernest és Heidsick & Ci** valódi francia pezsgő-borok, **Törley József és társa Promontor, Littke**

J. pécsi cs. és kir. udvari szállító, **Hu- bert J. E.** pozsonyi pezsgő-gyárak kitűnő borai raktáron vannak és lehető legjutányosabb áron kaphatók.

Ajánlja még saját termésű **1833-ik asztali, Rajnai és Olasz rizling** üvegelt, kitűnő borait. 172 4—10

Eladó vizimalom.

A nagyváradai I. sz. káptalan tulajdonát képező, Biharmegye Rontó községében a Pecze folyó által hajtott három köre berendezett műmalom a vele egy telken levő molnárház és istállóval együtt, nemkülönben a »Kismalom« néven ismert leszerelt malom örök áron eladó.

Felkéretnek azért venni szándékozik, hogy zárt ajánlataikat f. évi márczius hó 27-ig alulírott nál terjeszteni sziveskedjenek, ahol is az eladás feltételei is megtekinthetők.

Nagyvárad, 1896. február 18.

Papp Imre,

a nváradai I. sz. kápt. uradalom főtisztje
— Utányomás nem díjazatik. — 55 5—5

C. Prally
Schutzmarke.

HIRES, VALÓDI

301 21—36

MARIACZELLI GYOMORCSEPEK.

Készíti **BRADY KÁROLY**, „Az örangyalhoz“ címzett gyógyszerárában **Kremsierben (Ausztria, Morvaország.)**

Ezen kitűnő gyógyhatással bíró cseppek, melyek nevezetesen **gyomor- és altesti bántalmak, gyomor görcs és kolikánál** évek hosszu során át asznaltattak úgy felnötteknél mint gyermekeknél, s melyek étvágyhiánytól oly hathatósan bizonyultak, ma-radandó hírnevére tettek szert, sőt még híres orvosok érdekeit is előmozdították.

A legtöbb betegség rontott gyomor és étvágyhiányból keletkezik, mely betegségekől — különösen az alatt felsoroltaktól — a cseppek használata szerencsésen megóv, ha csak belőlük háromszor naponta csupán egy kávéskanállal veszünk.

A máriaczelli gyomorcseppek hatása a következő esetekben túlhalad minden más szert, különösen étvágyhiány, rosszszagú lehelet, gyomorgyengeség, zelek, felbőfögés, kolika, gyomorkatharus, gyomorégés, aránytalan nyálkakepződés, sargaság, utálat és hányás, főfájás, ha a gyomortól ered, gyomorgörcs, székszorulás, eldugulás, a gyomor túlterhelése ételek és italok által, majlép- és vesebetegségeknel (aranyér).

Ezen cseppek több mint 200 év óta azon tapasztalást nyújtottak, hogy a legtöbb gyomor és altesti bántalmakat gyógyítják, sőt még hosszu több mint 100 éves életkorra segítettek.

Ambrosius pater, a ferencziek klostromának egy apátja Syriában a Carmel-hegyen volt feltalálója, miért őt egész Syriában és Palestinában csodálták, ki ott segített, a hol már segítség lehetetlen volt. Ő maga használván ezen cseppeket, 107 évet élt atyja és anyja pedig 110 évet. Ezen szert halála után egy rokonnak örökölte, pater Servien konstantinápolyi pap, ki ezt mint titkos szert kevésnek nyújtotta s csak később színién egy rokonuk, ki az orvosi pályán Rómába volt, ismét megalkotta régi megérdemelt hírnevét.

Pater Gregor, főtisztelendő apát az athosi kolostorban 98 évet élt és egy másik apát ugyanezen kolostorban 102 évet. A muranói invalidus szállodában 1838-ban meghalt egy 100 éves tiszt, Kovács János, ki tényleg hosszu életét ezen cseppeknek köszönhetette. Erzsébet hercegnő Innsbruckban, kit a legtöbb orvos gyógyíthatatlannak mondott, ezen cseppek használata által még sok évet élt.

Ilyen tények mellett ezen cseppek eleinte csak kolostorokban, később kórházokban és Európában legtöbb városában, mint megbecsülhetlen szer a legjobb sikerek mellett használtattak. Végül még megemlítendő, hogy ezen cseppek — melyek sok híres orvos által elismertettek — alkatrészeit minden más orvosság vegyeit nem képezik, hanem különféle szerencsésen megválasztott délszaki növények preparált nedveit, melyeket évente a Libanon hegyén Kis-Ázsiában gyűjtenek és mindig friss állapotban Európába lesznek küldve.

A máriaczelli cseppek gyöngöden oldólag hatnak, igen kellemes keserű ízű bírnak és reggel ébredés után, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávéskanállal beveendő (gyermeknek csak egy kanálrésznit kell adni) és friss vízzel vagy vízzel borral lebitendő. Bevitelük e cseppek az egész életrendszernek élénkítést, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Még kell még jegyezni, hogy e cseppek folytonos használata által a fennb írott betegségek bármelyike 2—4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értetődik, hogy e mellett szigorú életrendet kell követni.

Használati utasítás. A máriaczelli cseppek gyöngöden oldólag hatnak, igen kellemes keserű ízű bírnak és reggel ébredés után, továbbá ebéd előtt és este lefekvés előtt egy-egy kávéskanállal beveendő (gyermeknek csak egy kanálrésznit kell adni) és friss vízzel vagy vízzel borral lebitendő. Bevitelük e cseppek az egész életrendszernek élénkítést, erőt és bátorságot kölcsönöznek. Még kell még jegyezni, hogy e cseppek folytonos használata által a fennb írott betegségek bármelyike 2—4 hét alatt teljesen megszűnik. Magától értetődik, hogy e mellett szigorú életrendet kell követni.

C. Prally
Schutzmarke.

Ovás! Lelkiismeretlen hamisítók megkísérelték csekélyebb értékű praeparatumokat ugyanazon, vagy hasonló név alatt áruba bocsátani s azokat valódi Máriaczelli gyomorcseppekkel eladni. Mindenkit óva intünk ezen hamisítványok megvásárlásától, nehogy azok használata káros következményeket vonjon maga után.

A több mint 200 év óta ismert valódi Máriaczelli gyomorcseppek a legnagyobb gyógyszerelő bíró növényekből készülnek s valódiságuk jelölve a vörös az idegyomtatott védjegy s aláírással ellátott papírba van csomagolva és a minden üveghöz mellékelte használati utasításon meg van jegyezve, hogy Gusek H. Kremsier-i nyomdájában készült.

Egy üveg ára 40 kr. — Kettős üveg ára 70 kr.

A híres, valódi Máriaczelli gyomorcseppek a következő gyógytárakban kaphatók.

Magyarországban: Budapest, Török József király- utca, Péter Ottó, Székely A., Budai Emil, Városliget 9. Buttyán Tomcsányi L., Abony, Lukács Gy. Apatin, Patay Th. Apáczta, Bojomy Antal, Arad, Ring Lajos, Kiss István, Schaller A. Aranyos- Maróth, Bittó Károly, Aszód, Dózsa A. Baja, Hoilósy József, Nagy- Sándor, Bánfalvy, Áaró András, Baranya-Selye, Uvina Fr. Bacs, Kohut Sándor, Béla, Tunnér János, Becsetty-Tjfalu, Tamási G., Bicske, Göböl Károly, B.-Csaba, Varsány, B.-Gyarmat, Cse vonyák Gy., Kanitz Odón, B.-Mágyos, Szép, Geza, B.-Szarvas, Bugyis F., Bonyhád, Kramlin József, Bács, Meisl Fr. Csepel, Bolus F., Zala, Csáková (Temes), Toldy Sándor, Csenej, Ruther J. Csep- reg, Kókas Mihály, Cs.-Somorja, Barta T. Fehéren, Gólti Nan- dor, Tóth Béla, Mihalovics István, Dr. Rotschnek Emil, Temassy Balás, Deffa, Braumüller F., Diószegh, Vaday Ignác, Dobos, Tírecher, Dollova, Kos József, Borozsma, Karcay Károly, Dum- Patay, Mndra Pál, Enying, Adler Emil, Eperjes, Makowick, Mo- litorsz István, Eger, Irgalmas barátok, Köllner L. özvegye, Bu- zath L., Ernőhályfalva, Mátyay István, Ersekujvár, Mészáros, Felka,

Cornides K. Fekete Ardo, Szempák Géza, Fiume, Mizzán A. Pécs, Irgalmas barátok, Zsiga László, ifj. Erreth János, Sipőcz István, Göbel Kálmán, Gődöllő, cs. és kir. udv. gyógyszerár, N.-Beeskerék, Köllner J. Moczkovcsák D. Nagy-Kanizsa, Prager Béla, Belusz Lajos, Nagy-Kikinda, Neuhald Károly, Panajoth Sándor, Nagy-Leker, Bolyos Gyula, Nagyvárad, Ember E., Molnár Lajos, Nyíry György, Hering Sándor, Győrött, Mehlshmidt J., Hadházi, Farkas Odón, Bajos, Martinovich J. Hatzfeld, Holcz Mátyás, B.-M.-Vásárhely, Bercecz Peter, Kiss Gyula, Németh L. Holics, Müll- bauer R. J., Homona, Szekerák Ambrus, Hosszafalu, Jekelius G. Hossz-Pályi, Sárosy Imre, Lusz, Keresztes József, Igló, Gärtner Eálmán, Ipolság, Berkó István, Jászberény, Merkl J., Csaba, Horváth Kálmán, Kaloosa, Horváth Károly, Káloz, Jeges Antal, Kápolna, Egerland K. Kápolnás-Nyék, Hankóczy E. Kaposvár, Czollner, Pataky Andor, Kapuvár, Vavreskay János, Karánszcs, Müller J., Ristic, Kassa, Gallic Géza, Mécay Gasztav, Molnár Li- pót, Wandraschek Károly, Kecske-mét, Katona, Molnár, Farkas J. B.-ogh F. Kékes, Scheint A. Keszmark, Genersich Károly.